

EUROOPA KESKPANK

EUROOPA KESKPANGA ARVAMUS

15. detsember 2005

seoses ettepanekuga EÜ määruse kohta, mis käsitleb rahaülekannetele lisatavat teavet maksja kohta

(CON/2005/56)

(2005/C 336/07)

14. oktoobril 2005. aastal sai Euroopa Keskpank (EKP) Euroopa Liidu Nõukogult taotluse avaldada arvamust seoses ettepanekuga Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, mis käsitleb rahaülekannetele lisatavat teavet maksja kohta (KOM(2005) 343 lõplik) (edaspidi "ettepanek määruse kohta")⁽¹⁾.

EKP arvamuse andmise pädevus põhineb eelkõige Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 105 lõike 4 esimesel taandel koosmõjus artikli 105 lõike 2 neljanda taandega, kuna ettepanek määrus on seotud Euroopa Keskpankade Süsteemi (EKPS) põhiülesandega, s.o maksesüsteemide sujuvale toimimisele kaasa aitamisega⁽²⁾. Euroopa Keskpanga nõukogu on käesoleva arvamuse on vastu võtnud kooskõlas Euroopa Keskpanga kodukorra artikli 17.5 esimese lausega.

1 Makseteenuse vahendajate kohustused

1.1 Mõiste "makseteenuse vahendaja" ettepanek määruse artikli 3 lõikes 6 osutab makseteenuse osutajale, kes ei ole ei maksja ega makse saaja ning kes osaleb rahaülekande teostamises. Kuna rahaülekannete teostamises osalevad nii makse- ja arveldussüsteemi haldurid kui ka sõnumiedastusteenuse osutajad, on nad ettepanek määrusega hõlmatud.

1.2 Samas ei ole nendel halduritel ja teenuseosutajatel otsest sidet maksjate või makse saajatega, mistõttu neil puudub ettepanek määruses nõutud teave. Seetõttu tuleb neid kohustusi kohaldada ainult selliste krediidiasutuste suhtes, kellel on side klientidega, või finantsüksustele, kes on rahaülekande teostamise ahela osaks, kuna ainult nendel üksustel on vajalik teave olemas⁽³⁾.

⁽¹⁾ Käesolev arvamuse põhineb määruse kohta tehtud ettepaneku 26. juuli 2005 redaktsioonil, mille suhtes EKPga konsulteeriti. Samas on EKP-le teadaolevalt nõukogu töörühm Ühendkuningriigi eesistumise ajal määruse ettepanekut edasi arendanud.

⁽²⁾ Lisaks põhineb EKP arvamuse andmise pädevus Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja artiklil 22, mille kohaselt on Euroopa Keskpanga ja riikide keskpankade üheks ülesandeks tagada tõhus ja usaldusväärne arveldus- ja maksesüsteem ühenduse piires ja teiste riikidega.

⁽³⁾ S.o teave, mida nõutakse ettepanek määruse peatükkides II ja III. EKP tegi samalaadse märkuse EKP 4. veebruari 2005 arvamuse CON/2005/2 (Euroopa Liidu Nõukogu taotlusel, seoses ettepanekuga Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi kohta, mis käsitleb rahandussüsteemi rahapesuks, sh terrorismi rahastamiseks, kasutamise tõkestamist) punktis 12 (ELT C 40, 17.2.2005, lk 9). Oma arvamuses osutab EKP asjaolule, et maksesüsteemi haldurid saavad kontrollida üksnes, kas teatud teave on vormil esitatud, kuid ei saa kontrollida selle teabe kvaliteeti, täielikkust, täpsust või tähendust. EKP soovitas, et maksesüsteemi haldurid tuleks vabastada makse saajate tuvastamise nõudest, ilma et see mõjutaks maksesüsteemi halduri kohustust tagada, et maksesüsteemi sisestatud maksekorraldusi saaks tulemuslikult jälgida, kasutades kohaseid süsteemis osalejate isikute tuvastamise meetodeid.

- 1.3 Eespool osutatu tõttu soovib EKP tungivalt teha ettepannud määruse kohaldamisala suhtes selgesõnalise erandi makse- ja arveldussüsteemide haldurite ja sõnumiedastusteenuse osutajate osas ning sellele tuleks lisada selgitav põhjendus. Erandiga ei piirata süsteemihalduri kohustust tagada, et maksesüsteemi sisestatud maksekorraldusi saaks tulemuslikult jälgida, kasutades kohaseid süsteemis osalejate isikutuvastamise meetodeid. Selles suhtes märgib EKP, et kolmandas rahapesu direktiivis on põhjendus, mis selgitab, et füüsilised või juriidilised isikud, kes edastavad makseteenuse osutajale ainult teateid, annavad tema kasutusse muid rahaülekannete tugisüsteeme või makse- ja arveldussüsteeme, ei ole direktiiviga hõlmatud ⁽¹⁾.
- 1.4 Ka ettepannud määruse artikli 13 lõige 2 käsitleb makseteenuse vahendaja kohustust juhtudel, kui ta ei saa täielikku teavet maksja kohta. Rahapesu tõkestamise töökonna (*Financial Action Task Force*, FATF) erisoovituse VII (elektroonilised ülekanded) ⁽²⁾ tõlgendusemärkuse punktid 12 ja 13 sellist nõuet teabe osas ei esita (edaspidi tõlgendusmärkus). Seda arvestades soovib EKP mitte teha ettepanekut, mille kohaselt peab makseteenuse vahendaja teavitama makse saajale makseteenuse osutajat sellest, et saadud teave on ebatäielik. Oleks kohasem, kui see oleks nende isikute kohustus, kes on asjaga otseselt seotud, nimelt maksjale makseteenuse osutaja ja makse saajale makseteenuse osutaja, kuna nendel on ettepannud määruse peatükkides II ja III nõutav teave igal juhul olemas. Ainsad makseteenuse vahendaja kohustused võiksid olla need, mis on sätestatud ettepannud määruse artiklis 12 ja artikli 13 lõikes 1 ja mille kohaselt kogu ülekandega maksja kohta saadud teave tuleb säilitada koos ülekandega ja vastav teave arhiveeritakse viieks aastaks. Seetõttu tuleks ettepannud määruse artikli 13 lõige 2 täiesti välja jätta.

2 Mõisted

- 2.1 Üldise märkusena oleks soovitav tagada ühetaoline mõistete kasutus ettepannud direktiivi artiklis 4, direktiivi ettepanekus siseturu makseteenuste kohta ⁽³⁾ ning ettepanekus määruse kohta, eelkõige mõiste "makseteenuse kasutaja" osas ettepannud määruse artikli 3 lõikes 8.
- 2.2 FATF erisoovitus VII elektrooniliste ülekannete kohta (edaspidi "erisoovitus VII") käsitleb otseselt finantsasutusi, sh rahaülekannete teostajaid. Ettepannud määruses puudub otsene viide rahaülekannete teostajatele. On väga tõenäoline, et mõiste "makseteenuse osutaja" ettepannud määruse artikli 3 lõikes 5 hõlmaks ka rahaülekannete teostajaid, kuid viite lisamine rahaülekannete teostajatele tagaks määruse kohta tehtud ettepaneku otsese kooskõla erisoovitusega VII.
- 2.3 Lisada tuleks ka mõiste "kordumatu tunnus", mis kajastaks maksja tuvastamiseks nõutava teabe erinevaid kombinatsioone.

3 Äritehingud

- 3.1 Ettepannud määruse põhjendus 6 käsitleb muuhulgas erandit, mida teatud tingimustel kohaldatakse "äritehingutest" tulenevate rahaülekannete osas. Mõiste "äritehing" on määratlemata, kuid artikli 2 lõike 2 kohaselt ei kohaldata ettepannud määrust krediit- või deebetkaardi või muu sellise maksevahendiga tehtavatest äritehingutest tulenevate rahaülekannete suhtes.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2005 direktiivi 2005/760/EÜ (mis käsitleb rahandussüsteemi rahapesuks, sh terrorismi rahastamiseks, kasutamise tõkestamist) põhjendus 34 (ELT L, 309, 25.11.2005, lk 15).

⁽²⁾ Avaldatud FATF veebilehel www.fatf-gafi.org.

⁽³⁾ Ettepanek Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi kohta, mis käsitleb siseturu makseteenuseid ja millega muudetakse direktiive 97/7/EÜ, 2000/12/EÜ ja 2002/65/EÜ, 1. detsember 2005, KOM(lõplik) 603 lõplik; avaldatud komisjoni veebilehel www.europa.eu.int.

- 3.2 Tõlgendusemärkuse punkt 10a ei kasuta mõistet "äri-". See sätestab vaid, et erisoovitus VII ei hõlma krediit- või deebetkaardiga tehtud rahaülekandeid, kui tehingust tulenevate ülekannetega kaasneb krediit- või deebetkaardi number. Samas sätestab punkt 10a, et juhul kui krediit- või deebetkaarte kasutatakse maksesüsteemina rahaülekande teostamisel, on nad erisoovitusega VII hõlmatud ja vajalik teave tuleb maksesõnumis esitada. Sellest tuleneb, et erisoovitus VII eristab kaartide kasutuse kaupade ja teenuste eest maksmisel (mida erisoovitus VII ei hõlma) ja kaartide kasutuse krediidiülekannete jaoks (mis on hõlmatud). EKP soovib ettepannud määruse põhjenduse 6 ja artikli 2 lõike 2 esimese lõigu ümber sõnastada, et tagada suurem kooskõla tõlgendamismärkusega ⁽¹⁾.
- 3.3 Ettepannud määruse artikli 2 lõige 2 põhineb ilmselt eeldusel, et maksjale ja makse saajale makseteenuse osutajad saavad alati tuvastada, kas deebet- ja krediitkaarte kasutati kaupade ja teenuste eest maksmiseks või krediidiülekannete tegemiseks. Samas ei ole see eeldus alati õige, kuna nendeks tehinguteks võib kasutada igat liiki makseinstrumente. Makse teostamisel krediit- või deebetkaardiga saab ainult krediit- või deebetkaardisüsteemi omanik/haldaja teavet, millest saab tuletada tehingu tegeliku eesmärgi. Maksjale ja makse saajale makseteenuse osutaja saab ainult seda teavet, mis on vajalik tehingu arveldamiseks nende kliendi kontol, s.o nad ei saa teavet tehingu tegeliku eesmärgi kohta. Korra kehtestamine, mille kohaselt peaksid makseteenuse osutajad kontrollima vastavate tehingute eesmärki, ei aitaks kaasa maksesüsteemide sujuvale toimimisele. Seetõttu, kuigi EKP mõistab soovi vabastada tehingud, mis teostatakse makstes kaupade ja teenuste eest krediit- või deebetkaardiga, maksja kohta täieliku teabe esitamise nõudest, on see ettepanek ebaotstarbekas, kuna ettepannud määruse adressaatidel ei ole alati võimalik kontrollida asjaomase makse tegelikku eesmärki. Samas on ka võimalik, et artikli 2 lõige 2 hõlmab olukorra, kus maksja tehing, millega arveldatakse (maksjale makseteenuse osutaja kaudu) krediitkaarditehinguga seotud arve, ei ole osa krediitkaarti kasutades teostatud mis tahes krediidiülekandest, vaid selle eesmärgiks on täiesti eraldiseisev krediidiülekanne maksjalt krediitkaardiasutusele. Sellisel juhul nõustub EKP Artikli 2 lõike 2 sisuga, kuid õiguskindluse huvides tuleks seda eesmärki määruse kohta tehtud ettepanekus selgitada.

4 Ülekanded maksejuhiste kogumi alusel

Ettepannud määruse artikli 7 lõige 2 reguleerib ülekandeid maksejuhiste kogumi alusel väljaspool ühendust asuvatele makse saajatele. Need on ülekanded samalt maksjalt erinevatele makse saajatele, mis kogutakse ja mida esimene menetlev makseteenuse osutaja või maksesüsteemi haldur tavaliselt töötleb ükskhaaval ja seejärel sorteerib makse saajale makseteenuse osutaja järgi. Seetõttu ei saa ei makse saaja ega talle makseteenuse osutaja tuvastada, et raha laekus kogumina sisestatud ülekande alusel. Kui makse saaja asub FATF liikmesriigis, peab see riik kohaldama erisoovitust VII. Seega peaks makse saajale makseteenuse osutaja vastava teabe saamiseks ühendust võtma ühenduses asuva maksjale makseteenuse osutajaga või esimese makseteenuse vahendajaga. Sellega seoses tuleb märkida, et maksejuhiste kogumi kasutamine piiriüleselt tingib suure koguse maksja kohta teabe esitamise taotlusi.

5 Kokkulepped territooriumide ja riikidega väljaspool ühendust

Ettepannud määruse artikkel 18 sätestab, et Euroopa Komisjon võib anda liikmesriikidele loa sõlmida kokkuleppeid riikide või territooriumidega väljaspool ühendust, milles sätestatakse erandid ettepannud määrusest. Vastava loa eelduseks on mitmete tingimuste täitmine. Arvestades EL finantsturgude ühinemist

⁽¹⁾ Samas juhib EKP tähelepanu tõlgendamismärkuse pisut ebatäpsele mõistekasutusele, mille kohaselt kaartide kasutus on "maksüsteem", kui osutatakse, et krediidiülekannetel kasutatavad kaardimaksed on erisoovitusega VII hõlmatud.

ja ühtse euromakseala (*Single Euro Payments Area*) arengut, piisaks loa jaoks vajalike nõuete eesmärgi täitmiseks esimesest ja kolmandast tingimusest (s.o riik või territoorium on asjaomase liikmesriigiga rahaliidus või on osa asjaomase liikmesriigi valuutapiirkonnast; jurisdiktsiooni alla kuuluvatelt makseteenuse osutajatelt nõutakse samade reeglite kohaldamist, mis on kehtestatud ettepanud määrusega). Seetõttu võiks teise tingimuse (riik või territoorium on asjaomase liikmesriigi makse- ja arveldussüsteemi liige) kustutada.

6 Muudatusettepanekud

Muudatusettepanekud, mille puhul eespool osutatud nõuanded eeldavad määruse kohta tehtud ettepaneku muutmist, on toodud lisas.

Frankfurt Maini ääres, 15. detsember 2005

EKP president
Jean-Claude TRICHET

LISA

MUUDATUSETTEPANEKUD

KOMISJONI ETTEPANEKU REDAKTSIOON ⁽¹⁾EKP MUUDATUSETTEPANEK ⁽²⁾

Muudatus 1

Põhjendus 6

[Ettepanek lisada uus põhjendus 6 ja muuta vastavalt järgnevate põhjenduste numbridust]

Käesoleva määruse nõudeid peavad järgima need makseahelas osalejad, kes tagavad rahaülekannete teostamise ja kellel on maksja ja makse saajaga vahetu kliendisuhe. Käesolevat määrust ei kohaldata makse- ja arveldussüsteemide haldurite ega sõnumiedastusteenuse osutajate suhtes, kuna neil puudub vastav kliendisuhe.

Selgitus — vaata arvamuse punkte 1.1.-1.3

Muudatus 2

Põhjendus 6

(6) Kuna kaubanduslikest tehingutest tulenevate rahaülekannete või ülekannete puhul, mil maksja ja saaja on enese nimel tegutsevad makseteenuse pakkujad, on rahapesu või terrorismi rahastamisega seotud risk väiksem, siis on asjakohane vabastada sellised ülekanded käesoleva määruse rakendamise, tingimusel et neid on alati võimalik jälitada maksjani.

(6) On asjakohane käesolevat määrust mitte kohaldada rahaülekannete suhtes, mille puhul rahapesu või terrorismi rahastamise risk on väiksem. Need erandid hõlmavad krediit- või deebetkaarditehinguid, sularaha väljavõttu pangautomaadist, otseselt, tehinguid elektroonsesse formaati viidud tšekkidega, maksude, trahvide ja muude lõivude tasumist ja juhtusid, kui maksja ja saaja on iseenese nimel tegutsevad makseteenuse osutajad.

Lisaks võivad liikmesriigid, arvestades oma riigi maksesüsteemide eripära, mitte kohaldada määrust elektrooniliste postipangamaksete puhul, tingimusel et alati on võimalik maksja kindlaks teha. Kui liikmesriigid on kohaldanud direktiivis 2005/60/EÜ ettenähtud erandit elektronraha suhtes, tuleks nimetatud erandit kohaldada ka käesolevas määruses tingimusel, et tehingu summa ei ületa EUR 1 000.

Selgitus — vaata arvamuse punkte 3.1.-3.3

Muudatus 3

Artikli 2 lõike 2 esimene lõik

2. Käesolevat määrust ei kohaldata krediit- või deebetkaardi või muu sellise maksevahendiga tehtavate kaubanduslikest tehingutest tulenevate ülekannete suhtes, tingimusel et kõigi mainitud kaubanduslikust tehingust tulenevate rahaülekannetega edastatakse kordumatu tunnus, mille abil saab maksja kindlaks teha.

2. Käesolevat määrust ei kohaldata krediit- või deebetkaardi või muu sellise maksevahendiga tehtavate rahaülekannete suhtes, **välja arvatud juhul, kui krediit- või deebetkaarti kasutatakse krediidiülekanne tegemiseks**, tingimusel, et kõigi vastavast tehingust tulenevate rahaülekannetega edastatakse kordumatu tunnus, mille abil saab maksja kindlaks teha.

Selgitus — vaata arvamuse punkte 3.1.-3.3

⁽¹⁾ Kursiivis kiri osutab EKP väljajätmissettepanekule.

⁽²⁾ Rõhutatud kiri osutab EKP ettepanekule lisada uus tekst.

Muudatus 4

Artikli 2 lõike 2 teine lõik

[Ettepanek lisada uus artikli 2 lõike 2 teine lõik ja muuta senine artikli 2 lõike 2 teine lõik kolmandaks lõiguks] **Käesolevat määrust ei kohaldata makse- ja arveldussüsteemide haldurite või sõnumiedastusteenuse osutajatele.**

Selgitus — vaata arvamuse punkte 1.1.-1.3

Muudatus 5

Artikli 3 lõige 5

5. makseteenuse osutaja — füüsiline või juriidiline isik, kelle äritegevus hõlmab makseteenuste võimaldamist klientidele; 5. makseteenuse osutaja — füüsiline või juriidiline isik, **sealhulgas rahaülekannete teostajad**, kelle äritegevus hõlmab makseteenuste osutamist makseteenuse kasutajatele;

Selgitus — vaata arvamuse punkti 2.2

Muudatus 6

Artikli 3 lõige 8

8. klient — füüsiline või juriidiline isik, kes kasutab makseteenust maksjana või saajana; 8. *Makseteenuse kasutaja* — füüsiline või juriidiline isik, kes kasutab makseteenust maksjana või makse saajana **või mõlemana;**

Selgitus — vaata arvamuse punkti 2.1

Muudatus 7

Artikli 3 lõige 10

[praegu artikli 3 lõige 10 puudub — ettepanek mõiste lisamiseks] 10. **kordumatu tunnus** — makseteenuse osutaja poolt kindlaksmääratud tähtede, numbrite või sümbolite kombinatsioon, mis on vastavuses ülekande teostamiseks kasutatud makse- ja arveldussüsteemide reeglite või sõnumiedastussüsteemiga.

Selgitus — vaata arvamuse punkti 2.3

Muudatus 8

Artikli 13 lõige 2

2. Kui lõikes 1 viidatud juhul, ei saa makseteenuse vahendaja täielikku teavet maksja kohta, teavitab ta sellest raha ülekandmisel saaja makseteenuse pakkujat. [Välja jätta]

Selgitus — vaata arvamuse punkti 1.4

Muudatus 9

Artikli 18 lõike 1 teise lõigu punkt b

b) osaleb asjaomase liikmesriigi makse- ja arveldussüsteemis; b) [Välja jätta]

Selgitus — vaata arvamuse punkti 5